

РЕШЕНИЕ

№ 106

гр. гр. Добрич, 16.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ в публично заседание на двадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Георги М. Павлов

при участието на секретаря Билсер Р. Мехмедова Юсуф
като разгледа докладваното от Георги М. Павлов Търговско дело № 20213200900129 по описа за 2021 година

Търговско дело № 129/2021 г. по описа на Окръжен съд – Добрич е образувано по искова молба вх. рег. № 1945/16.08.2021 г., с дата на пощенското клеймо 16.08.2021 г., подадена от Н. А. М. ЕГН ***** и Х. М. ЕГН ***** чрез своя родител и законен представител Н. А. М. ЕГН ***** – двамата с пост. и наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич, с която при условията на субективно съединяване срещу „*****“ ЕАД гр. С., бул. „В.“ № *, ЕИК **** са предявени следните искове:

Иск от Н. А. М. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич срещу „*****“ ЕАД гр. С., бул. „В.“ № *, ЕИК **** за сумата от 200 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди резултат на смъртта на Р. Д. Г., с когото ищцата живеела на семейни начала, виновно причинена при пътно-транспортно произшествие 17.08.2020 г. от водач на лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № ****, застрахован по риска „Гражданска отговорност“ при „*****“ ЕАД гр. С., ведно със законната лихва, считано от 12.11.2021 г. (датата на уведомяване на застрахователя) до окончателното изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 432, ал. 1 КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

Иск от Х. М. ЕГН ***** чрез своя родител и законен представител Н. А. М. ЕГН ***** – двамата с пост. и наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич срещу „*****“ ЕАД гр. С., бул. „В.“ № *, ЕИК **** за сумата от 200 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди резултат на смъртта на Р. Д. Г., с когото майката на ищеца живеела на семейни начала и полагал грижи за малолетния ищец, виновно причинена при пътно-транспортно произшествие 17.08.2020 г. от водач на лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № ****, застрахован по риска „Гражданска отговорност“ при „*****“ ЕАД гр. С., ведно със законната лихва, считано от 12.11.2021 г. (датата на уведомяване на застрахователя) до окончателното изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 432, ал. 1 КЗ във

вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

Ответникът ***** ЕАД гр. С. оспорва иска по основание и размер, като поддържа искане за отхвърлянето му и присъждане на сторените по делото разноски. Изложени са възражения относно наличието на застрахователно събитие и относно вида, характера и степента на уврежданията на пострадалия. Инвокирани са твърдения за наличие на съпричиняване от страна на пострадалия в отношение повече от 90 %.

Дирекция „Социално подпомагане“ е представила социален доклад по чл. 15, ал. 6 ЗЗДг.

ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД, като прецени доказателствата по делото и доводите на страните, приема за установена следната **ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА**:

Съгласно данните, съдържащи се в Констативен протокол за ПТП с пострадали лица № 5/17.08.2020 г. по описа на РУП-К. (съставен по реда на чл. 125а ЗДвП и притежаващ материална доказателствена сила в гражданския процес – р. 33-2007-II ТО), и заключението на вещото лице инж. Е. Ж. по съдебно-автотехническата експертиза, възприето от Съда като обективно и компетентно, на 17.08.2020 г. около 17.10 ч. в с. Б., общ. К., област Добрич, лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № **, управляван от А. Т. А., се е движел по ул. „П.“ в посока с. С – с. Т със скорост около 141.06 км/ч., поради загуба на контрол от страна на водача на МПС, навлиза в насрещното платно за движение, преминава през левия тротоар по посока на движението си и удря намиращия се до бетонна ограда на имот пешеходец Р. Д. Г., движещ се по левия тротоар на ул. „П.“ в посока центъра на населеното място, след което се преобръща по таван и се установява в покой. Според експертното мнение на вещото лице, пътно-транспортното произшествие е било предотвратимо от страна на водача на МПС, ако е управлявал автомобила по начин, запазващ устойчивото му движение и недопускащ загуба на контрол.

За произшествието е съставен Констативен протокол за ПТП с пострадали лица № 5/17.08.2020 г.

Образувано е досъдебно производство № 123/2020 г. по описа на РУ-МВР-К., пр. пр. № 585/2020 г. по описа на ОП-Добрич, което е спряно поради временната невъзможност на водача на лекия автомобил А. Т. А. да участва в наказателното производство, да дава достоверни показания и да му се търси наказателна отговорност.

При пътно-транспортното произшествие е причинена смъртта на Р. Д. Г..

Съобразно заключението на съдебно-медицинската експертиза, изготвена от д-р Д. Д., възприето от Съда като обективно и компетентно, и неоспорено от страните, вследствие на пътно-транспортното произшествие Р. Д. Г. е получил следните увреждания: черепно-мозъчна травма, изразяваща се в контузия на главния мозък, кръвоизлив под меките мозъчни обвивки, счупване на черепната основа, наличие на кръв в мозъчните стомахчета, кръвонасядане и ожулване на меките черепни обвивки; гръдна травма, изразяваща се в разкъсване на десен бял дроб и плеврални листи, наличие на кръв в гръдната кухина; коремна травма, изразяваща се в разкъсване на слезката и черния дроб; травма на крайници, изразяваща се в счупване на двете мишнични кости, лява бедрена кост и двете кости на лявата подбедрица, разкъсно-контузни рани на ляв долен крайник, множество

ожулвания, заемащи обширни площи на горните крайници, ляв долен крайник, шия, чело и гръден кош. Установените травматични увреждания са резултат от удар от движещ се с голяма скорост автомобил. Вещото лице е категорично в извода си за наличието на причинно-следствената връзка между настъпилото пътно-транспортно произшествие и получените от пострадалия травматични увреждания, довели до смъртта на Р. Д. Г..

Събраните по делото гласни доказателствата чрез разпита на свидетелите по делото – Е.ия Д.а М. (майка на ищцата), С.Е.ова Д.а (сестра на ищцата), Г. М. А. (леля на ищеца Х. М.), чиито показания с оглед установената родствена връзка с ищите следва да се преценяват на основание чл. 172 ГПК с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната им заинтересуваност,и Б. Б. С. (без родство със страните по делото), кредитирани от Съда изцяло като преки и непосредствени, депозирани непротиворечиво, убедително и взаимно допълващи се, установяват наличието на фактическото съжителство на ищцата Н. А. М. с пострадалия Р. Д. Г.. Н. М. и Р. Г. се събрали да живеят заедно през 2015 г. Заминали на работа в Германия, като през 2018 г се завърнали и оставили сина на Н. - К при нейната майка. Имали намерение да се установят да живеят в с. Б., общ. К., област Добрич. Свидетелите описват отношенията на двойката като топли, хармонични, изпълнени с взаимна обич и доверие. Пострадалият Р. Г. се отнасял изключително внимателно и грижовно към сина на Н..

Според заключението на вещите лица по комплексната съдебно психологична и психиатрична експертиза д – р Т. С. и д - р К., възприето от Съда като обективно и компетентно, и неоспорено от страните, ищцата Н. А. М. е преживяла на остра стресова реакция поради внезапната смърт на своя съжител, като след отшумяване на симптомите ѝ, психиатрично състояние на ищцата се владее от клиничната характеристика на смесена тревожно-депресивна реакция, която от своя страна персистирала във времето и е приела клиничната картина на протрахирана депресивна реакция в рамките на формираното разстройство в адаптацията. Психичното ѝ състояние е приело клиничната характеристика на посттравматично стресово разстройство. М. продължава да преработва масивната си психотравма в насока на сериозно житейско неблагополучие. Преживяванията ѝ са нормална психологична изява на преживяното психотравмено събитие и не носят болестен характер.

По време на трагичния инцидент ищецът Х. М. е бил на три години и три месеца – възраст, за която не е валидно логичното възприемане, анализиране и адаптиране на смъртта. Детето има неясна представа за присъствие на мъжки образ в живота си. Няма данни детето да е изживяло остра стресова реакция, вероятно поради ниската възраст и невъзможността да разбере смисъла и значението на случилото се, т. е. възрастта му има значението на протективен фактор.

Безспорно установено е по делото, че към датата на пътно-транспортното произшествие – 17.08.2021 г. е налице валидно застрахователно правоотношение, по силата на което е застрахована отговорността на водачите на лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № **** към трети лица при застрахователя „****“ ЕАД гр. С., обективиран с полица № ****, валидна от 22.04.2020 г. до 21.04.2021 г.

На 12.11.2020 г. ищите са предявили застрахователна претенция с молба вх. № 94-Р-215/12.11.2020 г., по която застрахователят е образувал

преписка № 43072952000158.

В рамките на законоустановения срок застрахователят с писмо изх. № 0-92-14886/19.11.2020 г. е изискал от ищците представяне на допълнителни документи.

При така установената фактическа обстановка се налагат следните **ПРАВНИ ИЗВОДИ:**

I. По допустимостта на исковете:

Предмет на делото е търговски спор по см. на чл. 365, т. 1 ГПК, свързан прекия иск на третото увредено лице срещу застрахователя по застраховка “гражданска отговорност” по чл. 432, ал. 1 КЗ.

Договорът за застраховка е от категорията на сделките, посочени в чл. 1, ал. 1, т. 6 ТЗ, т. н. „абсолютни търговски сделки”, чийто търговски характер произтича от изричната норма на чл. 286, ал. 2 ТЗ, а не е обусловен от търговското качество на лицето, което я сключва и от връзката с упражняването от него занятие.

С оглед правилата за родовата подсъдност (чл. 104, т. 4 ГПК) и за местната подсъдност (чл. 115, ал. 2 ГПК), действащи към датата на предявяване на исковете, делото е подсъдно на Окръжен съд - Добрич като П. инстанция.

Налице са процесуалните предпоставки относно надлежното упражняване на правото на иск.

Ищците са спазили процедурата по чл. 380 КЗ.

Исковите са **ДОПУСТИМИ** и следва да се разгледат по същество.

II. По основателността на исковете:

С договора за застраховка “гражданска отговорност”, застрахователят се задължава да покрие в границите на определената в застрахователния договор сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди, които са в пряк и непосредствен резултат от застрахователното събитие – арт. чл. 429, ал. 1 КЗ.

Член 477 КЗ установява задължително застраховане срещу гражданска отговорност на собствениците, ползвателите, държателите и всички лица, които извършват фактически действия по управлението или ползването на моторното превозно средство на законно основание.

По силата на този вид задължителната застраховка “гражданска отговорност”, застрахователят покрива отговорността на застрахованите физически и юридически лица за причинените от тях на трети лица имуществени и неимуществени вреди, свързани с притежаването и/или използването на моторни превозни средства, за които застрахованите отговарят съгласно българското законодателство или законодателството на държавата, в която е настъпила вредата – чл. 477, ал. 1 КЗ.

Член 432 КЗ урежда т. н. пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя по застраховка “гражданска отговорност”.

Прякото право по своето съдържание е имуществено притезателно право.

Основанието за неговото възникване е както съществуваща застраховка “гражданска отговорност”, така и гражданската отговорност на застрахования.

С изпълнението от страна на застрахователя се погасява не само прякото право, но и правото, с което увреденият разполага по силата на деликтното правоотношение със застрахования.

Прякото право се намира в определено съотношение и взаимодействие както с правото на увредения срещу граждански отговорното лице, така и с правото на застрахования по силата на застрахователния договор. То възниква едновременно с правото на деликтното обезщетение и е функционално обусловено от него. Прякото право не може да се породява, ако третото лице няма притежание, основаващо се на гражданската отговорност на застрахования. Прякото право и правото на деликтно обезщетение съществуват успоредно и се намират в съотношение на алтернативност, а не на кумулативност или субсидиарност – ТР – 1 – 2015 – ОСТК.

Отговорността на застрахователя в хипотезата на чл. 432, ал. 1 КЗ при застраховка „гражданска отговорност“ е функционално обусловена от отговорността на прекия причинител на застрахователното събитие – ТР – 2 – 2012 – ОСТК.

Фактическият състав на отговорността на застрахователя за обезщетяване на причинените от застрахованото лице вреди от деликт включва следните елементи: 1. Наличие на валидно застрахователно правоотношение по застраховка „гражданска отговорност“ на автомобилистите, възникнало между застрахования и застрахователя; 2. Настъпване на застрахователно събитие, осъществено в срока на действие на застрахователния договор, виновно причинено от водача на застрахованото МПС; 3. Материално-правна легитимация на лицето, претендиращо застрахователно обезщетение, определена съобразно кръга на лицата, имащи право на обезщетение по правилата на чл. 45 ЗЗД при смърт на близък, съгласно приетите от Пленума на Върховния съд постановления № 4/1961, № 5/1969 и при доказани изключителни случаи – от разширения кръг съгласно ТР – 1-2016-ОСНГТК; 4. Претърпени неимуществени вреди от лицата, претендиращи обезщетение.

В разглеждания случай са налице предпоставките на чл. 432, ал. 1 КЗ за ангажиране пряката отговорност на застрахователя за заплащане на обезщетение за причинените на ищца неимуществени вреди, настъпили в резултат на пътно – транспортно произшествие на 17.08.2020 г., за което вината е на водача на МПС А. Т. А., чиято гражданска отговорност е застрахована при ответника по силата на договор за задължителна застраховка „гражданска отговорност“, обективиран в застрахователна полица, със срок на валидност, включващ датата на пътно-транспортното произшествие.

Водачът на МПС при нарушение на правилата за движение по пътищата (чл. 20, ал. 1 и 2 ЗДвП) - по непредпазливост е причинил смъртта на Р. Д. Г..

Противоправното поведение на водача на МПС е в пряка връзка с причинената на пострадалия смърт.

С оглед изложените съображения се налага извода, че деянието на водача на МПС осъществява фактическият състав на непозволеното увреждане по смисъла на чл. 45 ЗЗД. Същият, в качеството си на делинквент и на основание чл. 45 ЗДД отговаря за всички настъпили от деянието вреди, които са в пряка и непосредствена последица от него.

Деликтната отговорност на застрахованото лице обуславя

отговорността на застрахователя.

Не се оспорва наличието на валиден договор за застраховка „гражданска отговорност“ през периода, в който е реализирано пътнотранспортното произшествие.

Предвид обхвата на застрахователното покритие, регламентиран в чл. 477, ал. 1 КЗ, застрахователят обезщетява всички вреди, за които отговаря застрахованото лице на основание чл. 45 ЗЗД – чл. 429, ал. 1, т. 1 КЗ.

Отговорността на застрахователя съобразно договора за задължителна застраховка „гражданска отговорност“ е за репарация на претърпените от ищеца неимуществени вреди. По силата на застрахователния договор ответникът, в качеството си на застраховател се е задължил да покрие в границите на определената в договора застрахователна сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди.

Общото правило, което допуска обезщетяване на неимуществени вреди се съдържа в чл. 52 ЗЗД.

По думите на френския цивилист Rene Savatier „неимуществените вреди са всяко човешко страдание, което не води до имуществени вреди“.

Неимуществените вреди се изразяват в засягане на защитими права, което засягане няма парична оценка – ТР-4-2012-ОСГТК.

Неимуществените вреди могат да възникнат от накърняването на всяка правнозащитено благо, независимо дали то е обект на абсолютни субективни права (като правото на живот (чл. 28 КРБ), правото на телесна неприкосновеност (чл. 29 КРБ), правото на свобода и равноправно третиране по достойнство и права (чл. 6, ал. 1 КРБ), правото на недискриминация (чл. 6, ал. 2 КРБ), правото на неприкосновеност на личния живот и ненамеса в него (чл. 32, ал. 1, изречение първо КРБ), правото на чест, достойнство, добро име (чл. 32, ал. 1, изречение второ КРБ), правото на лична свобода (чл. 30 КРБ), правото на изображение и глас (чл. 32, ал. 2 КРБ), свобода и тайна на кореспонденцията (чл. 34 КРБ), свобода на съвестта, на мисълта и избор на вероизповедание (чл. 37, ал. 1 КРБ), правото на изразяване на мнение (чл. 39 КРБ), правото да се търси, получава и разпространява информация (чл. 41 КРБ), правото на свободно сдружаване (чл. 44 КРБ), правото на събрания и манифестации (чл. 43 КРБ), правото на име на физическо лице (чл. 12 ЗГР), правото на фирма (чл. 7 ТЗ), доброто търговско име и доверието към предлаганите стоки (чл. 30 ЗЗК), използването на чужда търговска фирма (чл. 29 ЗЗК), разгласяването на търговска тайна (чл. 8 ЗЗТТ), нарушаване на неимуществените авторски право (чл. 15 ЗАПСП)) или на относителни права (напр. породени от договор – ТР – 4 – 2012 -ОСГТК, засягане на имуществени права върху обекти на интелектуалната собственост по ЗАПСП, ЗПРПМ, ЗМГО, в редица хипотези на нелоялната конкуренция по чл. 29 – 37 ЗЗК) или пък на представлява фактическо отношение, което не е обект на правно регулиране, но интересът на личността, който се удовлетворява чрез него, е защитен от действащия правопорядък - арг. от чл. 56, изречение първо КРБ (напр. в рамките на фактическо съпружеско съжителство между две лица, при трайно отглеждане на неосиновено дете – храненик).

Друго деление на неимуществените вреди е свързано с т.н. „морален патримониум“ (общност на всички нематериални блага, които нямат

комерсиална стойност), който се състои от две части – в едната попадат неимуществените вреди, свързани с емоционалния живот на засегнатото лице („**афективната част на моралния патримониум**“), а другата част – онези вреди, които засягат достойнството на пострадалия в обществото („**социалната част на моралния патримониум**“).

Първият вид неимуществени вреди са резултат от засягане на блага, свързани с вътрешния мир и психични преживявания на лицето, като накърняване на чувството на привързаност, скръб и болка при загубата на близък, вторият вид – от засягане на т. н. „блага на обозначение“, свързани с външния свят и отношенията на лицето с него накърняване на честта, доброто име, репутацията, свободата на религиозно убеждение и пр.

Юридическият критерий за квалификацията на вредата като неимуществена и отграничаването ѝ от имуществените вреди е само дали последиците от засягането на благата имат паричен еквивалент в гражданския оборот - вж. **Калайджиев, А.** Облигационно право. Обща част. С. 2020, с. 366.

Съдебната практика ограничава неимуществените вреди главно до три групи случаи – физически болки и страдания от телесни увреждания; болки и страдания, причинени от смърт на близък роднина или съпруг, както и на лице, което се е намирало в трайна и дълбока емоционална връзка - ТР – 1 – 2018 - ОСНГТК; страдания от неизпълнено обещание за брак – р. 32 – 1969 – ОСГК.

В литературата е аргументирано виждането, че неимуществените вреди са широк кръг и обхващат последиците от засягането както на блага, които са предмет на субективни права (права на свободно развитие на личността, права върху телесния и духовния интегритет, право на чест, право на име, право на фирма, право на личен живот, право на изображение, права върху предмети на т.н. индустриална собственост и други), така и на блага, които не са предмет на права - вж. **Калайджиев, А.** цит. съч., 366 – 367.

Неимуществените са неоценими в пари последици от засягането на защитени права и интереси, а делението на имуществени и неимуществени вреди е приложимо към произтеклите от засягането последици.

Неимуществената вреда е необратима и непоправима.

Неимуществените вреди са неизмерими в паричен еквивалент и затова следващото се за тях парично обезщетение се определя от съда по справедливост – чл. 52 ЗЗД.

Паричното обезщетение, макар и несвършено, е единственото възможно средство и най-подходящата форма за зачитане претърпяването на тези вреди и за компенсиране на засегнатото лице. Въпреки невъзможността неимуществените вреди да бъдат поправени, българското право придава на паричното плащане към пострадалия компенсаторна функция. Функцията, която се придава на присъдената парична сума е да възстанови психичното равновесие на личността и да му даде възможност да компенсира отрицателните емоции. Парите се разглеждат като сурогат на неприятните емоции, които лицето е принудено да преживее. Целта на обезщетението е чрез тези средства увреденият да получи облекчение след преживяното, да неутрализира отрицателните си емоции, да оздрави психиката си, да постигне усещане за удовлетворение и справедливост. Функцията на обезщетението е именно в това да възстанови чувството на засегнатото лице за справедливост,

но не чрез възмездие и репресия, а чрез зачитане на факта и последиците от стореното противоправно деяние.

Размерът на обезщетението се определя от Съда по справедливост.

Понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактна категория.

При прилагането на критерия на справедливостта следва да се отчитат въведените още от Аристотел (384 г. пр. н. е. – 322 г. пр. н. е.) в книга пета на „Никомахова етика“ (300 г. пр. н.е.) принципи на „възстановителна справедливост“ (лат. *iustitia correctiva*), изискваща състоянието на един човек да бъде възстановено след настъпването на една неправда в състоянието, което е съществувало преди тази неправда; и на „разпределителна справедливост“ (лат. *iustitia distributiva*), която изисква лицата в едно и също положение да търпят еднакви последици от състоянието, в което се намират, т. е. еднакво третиране на еднаквите случаи, действат паралелно – еднаквите по вид и степен вреди да намират еднаква компенсация, която да отговаря на действително преживените страдания.

Справедливостта като метод за решаване на въпроса за обезщетяване на неимуществените вреди включва и следните задължения към Съда: 1. Да отчете наличието на особени обстоятелства (принцип на специфичност на преценката на Съда); 2. Да прецени цялата конкретна обстановка на случая (принцип на цялостност на преценката на съда); 3. Да третира еднаквите случаи по един и същ начин (принцип на равно третиране при преценката на съда); 4. Да формулира своето вътрешно убеждение отчетливо – по начин, който прави възможно подлагането му на обективен контрол, и обосновано – по начин, който го прави убедително и за останалите членове на обществото (принцип на обоснованост на преценката Съда).

Справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики – степен и характер на увреждането, начин и обстоятелства, при които увреждането е настъпило, продължителност и интензитет на търпимите болки и страдания, възраст на увредения, неговото обществено и социално положение, промяната в живота на пострадалия, физическите и психологическите последици за увредения и други фактори.

Неимуществените вреди, настъпили от непозволено увреждане, съществуват обективно.

В българската правна система, основана на върховенството на правото (арг. от чл. 4, ал. 1 КРБ), Съдът е компетентен да разрешава спора по справедливост само в случаите, в които е изрично овластен от законова норма да приложи своето справедливо усмотрение. Чрез справедливостта не се създават нови правни норми, а само се достига в процеса на правоприлагане до конкретното правило за поведение, с оглед на което да се реши в предвидените от закона случаи даден правен спор при отчитане на конкретните обстоятелства. Разпоредбата на чл. 51 ЗЗД е плод на този законодателен подход, при който справедливостта е привлечена като правно-технически критерий при правоприлагането. Поради особеното им естество неимуществените вреди не се поддават на репарирание, тъй като неимуществените последици от виновното противоправно поведение не могат да получат точен паричен израз, нито могат да бъдат премахнати чрез

получаване на парична обезвреда от увредения. Затова при тях паричното обезщетение е предназначено главно да възмезди и удовлетвори увреденото лице за негативните нематериални последици, понесени от него вследствие на увреждането. С оглед на тези съображения законодателят допуска присъждането на парично обезщетение за неимуществени вреди, като овластява и задължава съда да определи конкретния размер на обезвредата по справедливост с оглед степента на засягане на правозащитените блага и интереси на личността и на конкретните обстоятелства при извършването на нарушението по свое усмотрение, но в рамките на принципа на върховенството на правото.

Обезщетението за неимуществени вреди има само компенсаторна функция, тъй като то има за цел да репарира в относително пълен обем болките, страданията, и други нематериални последици, възникнали от противоправното деяние.

Причиняването на смърт при пътно – транспортно произшествие, представляващо деликт по смисъла на чл. 45 ЗЗД, поражда право на обезщетение в полза на засегнатото лице за неимуществени вреди. Обективният критерий, според който се определят подлежащите на обезщетяване вреди, е пряката и непосредствена причинно–следствена връзка между смъртта на пострадалото лице и конкретните неблагоприятни последици, настъпили правната му сфера на правоимащите лица.

С ТР – 1 – 2018 - ОСНГТК са изяснени критериите за определяне на лицата, активно легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от смърт на друго лице, като е обявено за изгубило сила ППВС-2-1984 , ограничаващо кръга на правоимащите до лицата, изброени в ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969. Според т. 1 от тълкувателното решение, "материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му неимуществени вреди". В съобразителната част на тълкувателното решение е разяснено, че възможността за обезщетяване на други лица, извън изброените в ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, следва да се допусне като изключение - само за случаите, когато житейски обстоятелства и ситуации са станали причина между починалия и съответното лице да се породи особена близост, оправдаваща получаването на обезщетение за действително претърпени неимуществени вреди (наред с най-близките на починалия или вместо тях - ако те не докажат, че са претърпели вреди от неговата смърт). В тези случаи за получаване на обезщетение няма да е достатъчна само формалната връзка на родство, респ. съжителство, а ще е необходимо вследствие смъртта на близкия човек, преживелият родственик да е понесъл морални болки и страдания, които в достатъчна степен да обосновават основание да се направи изключение от разрешението, залегнало в ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, че случай на смърт право на обезщетение имат само най-близките на починалия. Наличието на особено близка житейска връзка, даваща основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от смърт, следва да се преценява от съда въз основа на фактите и доказателствата по делото и обезщетение следва да се присъди само тогава, когато от доказателствата

може да се направи несъмнен извод, че лицето, което претендира обезщетение, е провело пълно и главно доказване за съществуването на трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и за настъпили в резултат на неговата смърт сериозни (като интензитет и продължителност) морални болки и страдания. Изложените мотиви към тълкувателното решение разкриват ясно идеята, от която се е ръководило общото събрание на съдиите от трите колегии на ВКС при разширяване на кръга на лицата с право на обезщетение - да се признае по изключение активна легитимация на други лица, извън най-близките (по смисъла на ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969), за получаване на обезщетение за неимуществени вреди, когато поради конкретни житейски ситуации и обстоятелства те са създали с починалия особено близка духовна и емоционална връзка, отличаваща се по съдържание от традиционно съществуващите връзки в българското семейство, и когато интензитетът и продължителността на търпените от тях болки и страдания по повод загубата на близкия човек надвишават тези, които е нормално да се понасят в случай на смърт на близкия. Житейските ситуации и обстоятелства, придаващи на определена родствена връзка характеристиката на изключителна, не могат да бъдат изброени изчерпателно.

Независимо от спецификата на отношенията, присъждането на обезщетение в полза на правоимащо лице е обусловено от провеждането на пълно и главно доказване на критериите, възприети в ТР – 1 – 2018 - ОСНГТК - наличие на особено близка духовна и емоционална връзка с починалия, обосноваваща основание да се направи изключение от правилото за определяне кръга на правоимащите съобразно ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, и проявление на неимуществени вреди в правната сфера на претендиращия обезщетение, чийто интензитет и продължителност надхвърлят нормално присъщите за отношенията между братя и сестри морални болки и страдания.

Главното и пълно доказване на обстоятелствата по материалноправната легитимация на правоимащите лица, извън кръга очертан с ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, предполага установяването на три групи факти: 1 / такива, които по своето естество са годни да провокират създаването на особена близка връзка, надхвърляща – когато се касае за лица в някаква степен на родство - типичното съдържание на такава връзка, традиционно за българското семейство, бит и морал – тези обстоятелства следва да обосновават житейските предпоставки за възникването на изключителна духовна връзка, но сами по себе си не биха били достатъчни за обосноваване на активна материалноправна легитимация; 2 факти, свидетелстващи за съдържанието на установилата се, по причина особената житейска ситуация, връзка между съответните родственици - с продължителност, интензитет и проявления, съобразими за период значително преди и към момента на настъпване на смъртта, които да позволяват квалифицирането ѝ като необичайна; 3 търпимите болки и страдания от загубата, надхвърлящи по интензитет и времетраене обичайно търпимите от смъртта на близък човек.

Отстъпването от последователно прилагания в годините ограничен подход, възприет в ППВС-5-1984, няма за цел да разшири кръга на правоимащите по отношение на всички близки на починалия, които търпят неимуществени вреди по повод на смъртта му и според общоприетото разбиране за справедливост би следвало да имат право на обезщетение. Разширяването на кръга на правоимащите е продиктувано от регулацията на обществените отношения в материята на задължителната застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите в Европейския съюз,

обвързваща Република България като държава - членка на Съюза, и от необходимостта поради отсъствие на изрична уредба в националното законодателство да се даде възможност на съдилищата да присъждат обезщетения за неимуществени вреди на други лица, извън изчерпателно изброените в постановленията на ППВС-4-1961 и ПВС – 5-1969, когато случаят е изключителен - както от гледна точка на съдържанието на създадената житейска връзка между починалия и претендиращия обезщетение, така и от гледна точка на интензитета и продължителността на понесените неимуществени вреди.

Съгласно чл. 493а, ал. 3 КЗ лице, с което починалото лице е било в съжителство на семейни начала, има право на обезщетение при смърт на близък.

Лицето, което е съжителствало на съпругески начала с пострадалия, без да е бил сключен граждански брак, ако това съжителство не съставлява престъпление и не противоречи на правилата на морала, е легитимирано да получи обезщетение за неимуществени вреди съобразно разрешението, дадено в ППВС – 5 -1969. Когато между пострадалия и друго лице, извън кръга на посочените в ППВС – 4 – 1961 (деца, съпруг и родители) са се създали отношения, напълно сродни с тези, посочени в постановлението, е справедливо да се присъжда обезщетение за вредите от неимуществен характер, които са им причинени със смъртта, последвала от непозволено увреждане на близкия им. Пострадалият и преживелият го следва да са били във фактическа връзка, която да е била продължителна и трайна, като връзката не трябва да бъде установена като резултат на престъпление (двубрачие) и против правилата на морала.

От събраните по делото гласни и писмени доказателства се установява съществуването на емоционална и духовна връзка между ищцата М. и загиналия Г., общи икономически отношения, свързани с полагането на общи усилия за задоволяване нуждите на семейството и осигуряване на неговото благополучие, т.е. съвместния общ стремеж на двамата съжител за осигуряване средства за семейството, взаимност и обща грижа един за друг. От заключението на комплексната съдебно-психиатрична и психологическа експертиза, подкрепено от събраните гласни доказателства, се установява, че ищцата М. е преживяла остра стресова реакция поради внезапната смърт на своя съжител, но тази реакция е преходно разстройство със значителна тежест, което се развива без проява на п.други психични разстройства, като при смърт на близък следват емоционални симптоми, представляваща нормалнопсихологична реакция на траур, затихващи във времето.

В процесния казус, ответникът е инвокирал възражение по чл. 51, ал 2 ЗЗД за съпричиняване а вредите от страна на пострадалото лице.

Съпричиняването на вредите е сложен юридически факт, който включва следните елементи: 1. Деликт, извършен от лице, различно от увредения, което да обосновава неговата гражданска отговорност, 2. Наличие на пряка причинна връзка между вредите и поведението на пострадалия, 3. Неделимост на вредата и 4. Поведение на пострадалия, което е в противоречие с грижата на добрия стопанин - вж. **Калайджиев, А.** Цит. съч. 397 - 401.

Деликтната отговорност, съгласно чл. 51, ал. 1 ЗЗД, обхваща всички вреди – имуществени и неимуществени, които са настъпили в правната сфера на увреденото лице като пряка и непосредствена последица от виновното и противоправно поведение на деликвента.

Когато вредите се намират в причинно – следствена връзка и с поведението на самия увреден, чл. 51, ал. 2 ЗЗД предвижда възможност за намаляване на дължимото обезщетение, съразмерно на действията и бездействията, с които пострадалият е допринесъл за увреждането.

Причинно – следствената връзка е обективен факт, поради което приложението на нормата на чл. 51, ал. 2 ЗЗД не е обусловено от субективното отношение на пострадалия към настъпването на деликта и произлезлите от него неблагоприятни последици.

Вината на пострадалия не е елемент от фактическия състав на чл. 51, ал. 2 ЗЗД и с оглед на това способността на увредения да действа разумно и да предвижда евентуалните негативни последици от своите действия и бездействия са правно ирелевантни за института на съпричиняването.

Принос по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД е налице винаги, когато с поведението си пострадалият е създал предпоставки за осъществяването на деликта и за възникване на вредите или е улеснил механизма на увреждането, предизвиквайки по този начин и самите вреди.

Обезщетението за вреди от непозволеното увреждане се намалява, ако и самият пострадал е допринесъл за тяхното настъпване, като се преценява единствено наличието на причинна връзка между поведението му и настъпилите вредоносен резултат – вж. т. 7 на ПП – 17 – 1963.

Доказателствата по делото не водят до извода за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия. В разглеждания случай пострадалият не нарушил предписанията на чл. 107 и сл. ЗДвП относно задълженията на пешеходците.

В тази връзка, Съдът намира възражението на ответника за наличието на съпричиняване по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД на вредоносния резултат от страна на пострадалия за неоснователно.

Съдът, като взе предвид конкретните обстоятелства при които е настъпило пътно-транспортното произшествие, причинило смъртта на съжителя на ищцата, психическите изживявания, изпитани от ищцата, свързани със загубата на съжителя ѝ, изградената между ищцата и покойния съжител дълбока и емоционална петгодишна връзка, негативните за ищцата последици в емоционален и психологически план, породени от смъртта на съжителя ѝ, нейната възраст, здравословен и психически статус, обществено - икономическа обстановка в страната към датата на настъпване на ПТП, нормативно определените лимити на застрахователните покрития към същия момент, счита, че искът на ищцата за неимуществени вреди, , се явява основателен и доказан до размер на сумата от 75 000.00 лв. и следва да се уважи в до този размер, като за разликата от 75 000.00 лв. до 200 000.00 лв. бъде отхвърлен.

В хипотезата на пряк иск от увреденото лице срещу застрахователя по застраховка „гражданска отговорност“ в застрахователната сума по чл. 429 КЗ се включва дължимото от застрахования спрямо увреденото лице обезщетение за забава за периода от момента на уведомяване на застрахователя, респ. предявяване на претенцията от увреденото лице пред застрахователя, а не и от момента на увреждането. На основание чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквентата за дължима лихва за забава от датата на предявяване на претенцията на увреденото лице, а след изтичане на срока по

чл. 496, ал. 1 КЗ и при липса на произнасяне и плащане на обезщетение от застрахователя, той дължи законната лихва върху обезщетението за претърпени неимуществени вреди за собствената си забава. С оглед изложените съображения, обезщетението за неимуществени вреди следва да бъде присъдено със законна лихва, считано от датата на уведомяването на застрахователя.

Съобразно разрешението, дадено в ТР – 1-2018 –ОСГТНК, материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техен близък са лицата, посочени в ППВС-4-1961 (деца, съпруг, родители) и ППВ-5-1961 (отглеждано, но неосиновено дете, отглеждащия го и на лицето, което съжителства на съпругески начала с пострадалия) и по изключение всяко друго лице, което е създала трайна и емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени.

Видно от доказателствата по делото – удостоверение за раждане № 68/05.08.2019 г., издаден от Община – К., ищецът К М. е роден на 13.05.2017 г. в Германия от майка Н. А. М. и баща - неизвестен. Между майката Н. А. М. и Р. Д. Г. няма сключен граждански брак, поради което презумпцията по чл. 61 СК не може да бъде приложена по отношение на произхода на К М. от Р. Д. Г.. Няма данни за припознаване на К М. от Р. Д. Г. по реда на чл. 64 СК. В настоящото производство е недопустимо установяването на произход с гласни доказателства.

От събраните по делото гласни доказателства може да се направи извод за връзка между дете и съжителя на неговата майка, съответстваща на характерната и типична за нашето общество отношения. Връзката не може да обоснове справедливо увеличаване на предвидимия от застрахователя обем на отговорност. За да е оправдано изключението, е необходимо да съществуват особени и конкретни установени житейски обстоятелства, породили необичайно силна привързаност, която да може обективно да причини морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка. Такива конкретни житейски обстоятелства по делото не са установени. От доказателствата по делото се установява, че детето при навършване на 11-месечна възраст е оставено при баба си за отглеждане. Майка му и нейният съжител са общували с детето в случаите, когато са се прибирали от работа в Германия. Не се установяват и морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка, породени от внезапната загуба на близък член на семейството.

При тези съображения, Съдът намира, че в конкретния случай няма основания да се направи изключение от разрешението, залегнало в ППВС-5-1969 и ТР-1-2018-ОСГТНК.

С оглед изложените съображения, искът на К М. следва да се отхвърли като неоснователен.

III. Относно разноските по делото:

На основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответникът следва да заплати сумата от 3 000.00 лв., представляваща държавна такса.

На основание чл. 78, ал. 3 ГПК на ответника следва да се присъдят разноски съразмерно с отхвърлената част от иска, като му се присъди сумата от 450.00 лв. адвокатско възнаграждение и 35.00 лв.

Съдът, като се съобрази както със задължителната сила на Решение от 05.12.2006 г. по обединени дела С - 94/2004 и С - 202/2004 и С Решение от 23.11.2017 г. по съединени дела С – 427/2016 и С- 428/2016 на Съда на Европейския съюз – Люксембург, съгласно които Наредба № 1 от 09.07.2004 г. на Висшия адвокатски съвет за минималните размери на адвокатските възнаграждения, към която препраща чл. 38, ал. 2 ЗА, противоречи на общностното право и поради което не следва да се прилага от българския съд, и като отчете правната и фактическа сложност на конкретното дело, извършената от процесуалния представител дейност (изготвяне на съдебни книжа, участие в две съдебни заседания) счита, че следва да присъди на процесуалния представител на ищците адв. Б. Е. В. – АК- С. сумата от 3 000.00 лв. (без включен в цената ДДС, тъй като възнаграждението по чл. 38, ал. 2 ЗА има характер на безвъзмездна доставка, която не е обект на облагане с ДДС – арг. чл. 2, т. 1 ЗДДС), представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗА.

С оглед изложените съображения, **ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД**

РЕШИ:

ОСЪЖДА ***** ЕАД гр. С., район Т, бул. „В.“ № *, ЕИК ****, да заплати на Н. А. М. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич срещу „ДЗИ –сумата от **75 000.00 (седемдесет и пет хиляди) лв.**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди в резултат на смъртта на Р. Д. Г., с когото ищцата живеела на семейни начала, виновно причинена при пътно-транспортно произшествие 17.08.2020 г. от водач на лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № ****, застрахован по риска „Гражданска отговорност“ при „*****“ ЕАД гр. С., ведно със законната лихва, считано от 12.11.2021 г. (датата на уведомяване на застрахователя) до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата от **75 000.00 лв. до 200.000 лв.**

ОТХВЪРЛЯ иска на Х. М. ЕГН ***** чрез своя родител и законен представител Н. А. М. ЕГН ***** – двамата с пост. и наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич срещу „*****“ ЕАД гр. С., бул. „В.“ № *, ЕИК **** за сумата от **200 000.00 лв.**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди в резултат на смъртта на Р. Д. Г., с когото майката на ищеца живеела на семейни начала и полагал грижи за малолетния ищец, виновно причинена при пътно-транспортно произшествие 17.08.2020 г. от водач на лек автомобил „Ф. Ф.“ с рег. № ****, застрахован по риска „Гражданска отговорност“ при „*****“ ЕАД гр. С., ведно със законната лихва, считано от 12.11.2021 г. (датата на уведомяване на застрахователя) до окончателното изплащане на задължението.

ОСЪЖДА ***** ЕАД гр. С., район Т, бул. „В.“ № *, ЕИК ****, да заплати на **ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ** сумата от **3 000.00 лв.** представляваща държавна такса.

ОСЪЖДА ***** ЕАД гр. С., район Т, бул. „В.“ № *, ЕИК ****, да заплати на адв. Б. Е. В. сумата от **3 000.00 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗА.

ОСЪЖДА Н. А. М. ЕГН ***** и Х. М. ЕГН ***** чрез своя родител и законен представител Н. А. М. ЕГН ***** – двамата с пост. и

наст. адрес с. Б., ул. „Т.“ № 11, общ. К., област Добрич да заплатят на ****“ ЕАД гр. С., район Т, бул. „В.“ № *, ЕИК ****, разноси по делото в размер на **35.00 лв.** и адвокатско възнаграждение в размер на **450.00 лв.**

**РЕШЕНИЕТО ПОДЛЕЖИ НА ВЪЗЗИВНО ОБЖАЛВАНЕ ПРЕД
ВАРНЕНСКИЯ АПЕЛАТИВЕН СЪД В ДВУСЕДМИЧЕН СРОК ОТ
ВРЪЧВАНЕТО МУ НА СТРАНИТЕ.**

Съдия при Окръжен съд – Добрич: _____